

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Wij en de wereld

door Joke van Saane De auteur is hoogleraar Zingeving en leiderschap aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht. Zij belicht in deze rubriek maatschappelijke verschijnselen door er net wat anders tegen aan te kijken.

De beelden zijn onthutsend voor veel mensen. Studenten die demonstreren en universiteitsgebouwen bezetten, gemaskerd en gewapend met grote woorden. De wereld van wetenschap en cultuur wordt daardoor meegezogen in het afschuwelijke conflict in het Midden-Oosten. Voor veel demonstranten is hun boosheid over wat er gebeurt in Gaza verbonden met hun afkeer van kolonialisme en andere vormen van onderdrukking, die op hun beurt ook weer gerelateerd zijn aan de klimaatproblematiek. Alles draait om structuren van macht die lang vanzelfsprekend waren, maar nu niet langer geaccepteerd worden.

Veel reacties op de demonstraties gaan over de vorm van het protest, over het geweld, over de vernielingen, over antisemitische leuzen, over oneigenlijke participanten, over on-Nederlandse taal en manieren. En dat zijn ook allemaal zaken die aan de orde gesteld moeten worden. We moeten echter niet voorbijgaan aan de rauwheid van de emotie die eronder ligt. De generatie die het voor het zeggen heeft – docenten, ministers, hoogleraren, parlementariërs – zweert bij afstemming en dialoog. We wisselen argumenten uit, luisteren naar elkaar, zoeken naar de beste oplossing voor iedereen en we nemen dus genoeg met consensus en inschikken. Samen en wij zijn meer dan ik alleen.

De huidige protesten maken duidelijk dat die vorm van samenleven voor velen niet meer aantrekkelijk is, zelfs misschien wel voorbij is. De emotie is zo groot en op de voorgrond dat er geen ruimte lijkt voor rationele afwegingen. Geen argumenten, maar een boycot; geen maatschappelijke discussie, maar een rechtszaak.

De enorme kracht van de emotie laat zien dat iets zeer fundamenteels geraakt is, verbonden met diepgewortelde verlangens en behoeften. Natuurlijk is er ook sprake van sociale druk, van massagedrag en van jeugdige overmoed. Maar daaronder zit toch iets fundamenteels. De wereld om ons heen is onvoorspelbaar en angstaanjagend – zó angstaanjagend dat het uitwisselen van argumenten en het ken naar consensus ervaren worden als laffe en halfslachtige reacties die zeker niet tot oplossingen gaan leiden. Liever kiest men voor harde acties en concrete eisen. Overgeleverd schuldgevoel, frustratie en pure angst leiden tot een primaire reactie. Die zouden we niet alleen moeten veroordelen, maar ook waarderen voor wat het is: het inzicht dat het kwaad zich nu eenmaal niet laat bedwingen door de rede.